

Mål C-34/24**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

18 januari 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Rechtbank Amsterdam (Nederländerna)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

20 december 2023

Kärande:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Svarande:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Saken i det nationella målet

Det nationella målet rör en grupptalan om skadestånd som väckts mot Apple Inc. och Apple Distribution International Ltd. (nedan kallade Apple m.fl.) på grund av påstådda överträdelser av konkurrensreglerna, särskilt artiklarna 101 och 102 FEUF, varigenom användarna av den nederländska Apple App Store lidit skada.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Förevarande begäran enligt artikel 267 FEUF rör tolkningen och tillämpningen av artikel 7.2 i förordning (EU) nr 1215/2012 (nedan kallad Bryssel I-förordningen) (omarbetning) i samband med en grupptalan om skadestånd på grund av påstådda överträdelser av konkurrensreglerna vid köp på den nederländska Apple App Store. Den centrala frågan är vilken domstol som är behörig att pröva dessa tvister och huruvida Bryssel 1a-förordningen gör det möjligt att med stöd av den

nederländska Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (lagen om reglering av kollektiv skada vid grupptalan, nedan kallad WAMCA) tillämpa nationella lagvalsregler samt vilka anknytningskriterier som är relevanta för att fastställa domstolens territoriella behörighet.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

”Fråga 1 (handlingsort)

- a. I ett sådant fall som det aktuella – där det påstådda missbruket av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF har ägt rum i en medlemsstat genom försäljning via en onlineplattform som drivs av Apple och som riktar sig till hela medlemsstaten, och där Apple Irland agerar i egenskap av exklusiv distributör och kommissionär för utvecklaren och tar ut en provision på det pris som köparen betalar – vilken plats ska anses utgöra den ort där den skadevällande handlingen företogs i den mening som avses i artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen? Har det därvidlag betydelse att onlineplattformen i princip är globalt tillgänglig?
- b. Spelar det någon roll att det i förevarande mål rör sig om en talan som med stöd av artikel 3:305a BW har väckts av en juridisk person som har till syfte att i eget namn tillvarata de kollektiva intressena hos flera användare som har sitt säte i olika jurisdiktioner (i Nederländerna: distrikt) i en medlemsstat?
- c. Om det på grundval av fråga 1 a (och/eller 1 b) har träffats avtal om att inte bara en utan flera domstolar i den berörda medlemsstaten har territoriell behörighet, utgör i så fall artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen hinder för tillämpning av nationell (process)rätt enligt vilken det är möjligt att hänskjuta målet till en enda domstol i denna medlemsstat?

Fråga 2 (skadeort)

- a. I ett sådant fall som det aktuella – där den påstådda skadan uppkommit till följd av köp av appar och digitala produkter i appar via en onlineplattform som drivs av Apple (App Store), och där Apple Irland agerar som exklusiv distributör och kommissionär för utvecklaren och tar ut en provision på det pris som köparen betalar (varigenom både missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF och en överträdelse av förbudet mot konkurrensbegränsande samverkan i den mening som avses i artikel 101 FEUF påstås ha ägt rum), och där platsen för köpen inte kan fastställas – är användarens säte det enda anknytningskriterium som ska användas för att fastställa den ort där skadan uppkom i den mening som avses i artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen? Eller kan även andra anknytningskriterier användas för att fastställa behörig domstol?

b. Spelar det någon roll att det i förevarande fall rör sig om en talan som med stöd av artikel 3:305a BW har väckts av en juridisk person som har till syfte att i eget namn tillvarata de kollektiva intressena hos flera användare som har sitt säte i olika jurisdiktioner (i Nederländerna: distrikt) i en medlemsstat?

c. Om det på grundval av fråga 2 a (och/eller 2 b) fastställs att en domstol i den berörda medlemsstaten har territoriell behörighet, men att denna endast är behörig att pröva en talan som väckts till förmån för en del av användarna i den medlemsstaten, medan andra domstolar som är territoriellt behöriga i samma medlemsstat är behöriga att pröva en talan till förmån för en annan del av användarna, utgör i så fall artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen hinder för tillämpning av nationell (process)rätt enligt vilken det är möjligt att hänskjuta målet till en enda domstol i denna medlemsstat?"

Anförda unionsbestämmelser

Artiklarna 101 och 102 FEUF

Artiklarna 7.2, 17 och 18 i Bryssel I-förordningen

Anförda nationella bestämmelser

WAMCA

Artikel 3:305a i Burgerlijk Wetboek (civillagen, nedan kallad BW)

Artiklarna 1–14, 209, 220, 1018c.3, 1018d.1 och 1018e.1–3 i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (civilprocesslagen, nedan kallad Rv)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Apple tillverkar en rad bärbara apparater, däribland iPhone, iPad och iPod Touch, vilka använder ett operativsystem (iOS) som Apple har utvecklat och kontrollerar och som har förinstallerats på dess apparater. Appar till sådana apparater kan laddas ned och/eller köpas i Apple App Store, Apples onlineförsäljningsplattform (digitala skyltfönster), där det även går att göra så kallade köp i appar. Detta är funktioner, tjänster eller produkter inuti en app. Apparna utvecklas av Apple eller av tredjepartsutvecklare. På Apples apparater kan man framför allt använda appar som tillhandahålls i App Store. För att använda App Store måste man skapa en användarprofil. App Stores skyltfönster kan användas baserat på användarens inställningar och är beroende av vilket land som har angetts i användarprofilen. Användare som väljer Nederländerna som land i sin profil hänvisas automatiskt till App Stores nederländska skyltfönster. Betalningar i App Store sker uteslutande i enlighet med Apples betalningssystem för App Store. Tredjepartsutvecklare kan för Apples räkning tillhandahålla appar i App Store, förutsatt att dessa uppfyller

vissa villkor. Utvecklarna ersätts i förhållande till det pris som användarna betalar för användningen av appar eller köp i appar, för vilket Apple tar ut en provision. Apple Inc., med säte i Amerikas förenta stater, är det ledande bolaget i Apple-koncernen och moderbolag till Apple Distribution International Ltd (nedan kallat Apple Irland). Det sistnämnda bolaget fungerar som Apples företrädare och leverantör i Europeiska unionen och förvaltar och behandlar användares data i Europeiska unionen, inbegripet uppgifterna i användarprofilen.

- 2 Kärandena, stiftelsen Right to Consumer Justice och stiftelsen App Stores Claims, har bland annat till syfte tillvarata de personers intressen som drabbats av konkurrensbegränsande beteenden. Kärandena har vid Rechtbank Amsterdam väckt en grupptalan om skadestånd mot Apple m.fl. för överträdelse av konkurrensreglerna och håller Apple Inc. och Apple Irland solidariskt betalningsansvariga. Kärandena har väckt sin talan med stöd av WAMCA. Redan innan denna lag infördes var det möjligt att väcka grupptalan i Nederländerna, men efter lagens ikraftträdande är det nu också möjligt att väcka grupptalan om skadestånd, vilket gör det möjligt att handlägga ärenden om kollektiva skador på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Stiftelserna har väckt talan i eget namn och agerar således som självständiga företrädare för alla personer som anser sig ha lidit skada. Kärandena är därför inte de skadelidande personernas ombud, företrädare eller fordringsförvärvare. De drabbade personerna är i princip bundna av det slutliga domstolsavgörandet, såvitt de inte utnyttjar sin möjlighet att stå utanför talan, och har (eventuellt) rätt till individuellt skadestånd. En grupptalan om skadestånd med stöd av WAMCA kan även väckas av utländska parter. I så fall måste den nederländska domstolen avgöra huruvida den är behörig.

Parternas huvudargument

- 3 Kärandena anser att den hänskjutande domstolen är behörig med stöd av artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen.
- 4 Enligt Apple m.fl. kan den hänskjutande domstolens behörighet inte grundas på artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen, eftersom skadan inte inträffade i Nederländerna. I andra hand kan Rechtbank Amsterdam på sin höjd förklara sig behörig för användare som i Amsterdam har gjort inköp i App Stores nederländska skyltfönster.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 5 Den centrala frågan i det nationella målet är huruvida den hänskjutande domstolen är behörig att pröva grupptalan om skadestånd med stöd av artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen.
- 6 I sin dom av den 15 juli 2021, Volvo m.fl. (C-30/20, EU:C:2021:604) (nedan kallad domen i målet Volvo m.fl.) fann EU-domstolen att artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen ger direkt och omedelbar behörighet. Enligt EU-domstolens fasta

praxis kan en domstols behörighet fastställas på grundval av både den plats där den skadevållande handlingen företogs (nedan kallad handlingsort) och på den ort där skadan uppkom (nedan kallad skadeort), så att käranden kan välja att väcka talan antingen vid handlingsorten eller vid skadeorten.

- 7 Enligt EU-domstolens dom av den 5 juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533) (nedan kallad domen i målet flyLAL), fastställs handlingsorten vid missbruk av dominerande ställning (artikel 102 FEUF) utifrån de handlingar som det dominerande företaget utför för att sätta missbruket i verket. När det emellertid inträffar separata händelser som ingår i en gemensam strategi och som tillsammans bidrar till skadan, ska det fastställas vilken händelse som är av särskild betydelse för genomförandet av denna strategi. Med beaktande av EU-domstolens dom av den 25 oktober 2011, eDate Adverstising m.fl. (C-509/09 och C-161/10, EU:C:2011:685) (nedan kallad domen i målet eDate Advertising m.fl.), kan den handelspraxis som Apples m.fl. använder sig av anses utgöra ett missbruk av dominerande ställning som (även) har ägt rum i Nederländerna, vilket innebär att de nederländska domstolarna har internationell behörighet. EU-domstolen har även uttalat sig om fastställandet av handlingsorten vid förbjuden vertikal prisbindning (artikel 101 FEUF) i domen i målet flyLAL och domen av den 21 maj 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335) (nedan kallad domen i målet CDC Hydrogen Peroxide). I dessa domar slås det fast att handlingsorten är beroende av en konkret händelse bestående i antingen att avtalet om konkurrensbegränsande samverkan slutgiltigt har slutits, eller att den enda överenskommelse som orsakat den skada som en köpare påstås ha lidit inträffade.
- 8 Av EU-domstolens dom av den 12 september 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701), följer att det vid fastställandet av skadeort inte kan tas hänsyn till varje ort där de skadliga följderna märks, utan det måste röra sig om den ursprungliga skadan, som är en direkt följd av den skadevållande händelsen, och inte senare skadeverkningar. Av domen i målet flyLAL följer också att när den marknad som påverkas av de konkurrensbegränsande handlingarna är belägen i den medlemsstat där den påstådda skadan har inträffat, ska den ort där skadan uppkom anses vara belägen i denna medlemsstat.
- 9 Den hänskjutande domstolen påpekar för det första att den nederländska lagstiftaren inte har pekat ut en viss domstol som exklusivt behörig för prövningen av samtliga WAMCA-mål, vilket innebär att frågan om territoriell behörighet enligt Bryssel I-förordningen är relevant. Domen i målet CDC Hydrogen Peroxide kan inte heller överföras på förfarandet i det nationella målet, eftersom de skadelidandes skadeståndsfordringar, till skillnad från vad som var fallet i det målet, inte har kumulerats, utan kärandena agerar i eget namn och tillvaratar de skadelidandes kollektiva intressen.
- 10 För det andra anser den hänskjutande domstolen att de för Apples missbruk av dominerande ställning relevanta handlingarna vid fastställandet av handlingsort kan kopplas till den omständigheten att App Store med sitt nederländska

skyltfönster specifikt riktar sig till den nederländska marknaden och också använder nederländska som språk. Enligt den hänskjutande domstolen är de relevanta handlingarna försäljningen i App Store (som drivs av Apple), eftersom Apple Irland uteslutande agerar i egenskap av distributör och kommissionär och därför tar ut provision på det pris som betalas. I enlighet med den rättspraxis som följer av domen i målet flyLAL och domen i målet eDate Advertising m.fl. är det således möjligt att dra slutsatsen dels att de påstådda överträdelserna av konkurrensrätten skett i Nederländerna, dels att den nederländska domstolen har internationell behörighet. Till skillnad från vad som var fallet i målet flyLAL finns det emellertid i förevarande fall inte någon fysisk plats där en viss handling äger rum, eftersom köpen görs på en onlineplattform. Följaktligen har det ännu inte fastställts vilken nederländsk domstol som har territoriell behörighet.

- 11 För det tredje är skadeorten enligt den hänskjutande domstolen för de flesta användare belägen i Nederländerna, eftersom dessa användare har gjort sina köp i App Store med ett nederländskt skyltfönster och har betalt sina köp via nederländska bankkonton. Härav följer att Nederländerna är den plats där den ursprungliga skadan har skett. Det har dock ännu inte fastställts vilken nederländsk domstol som har territoriell behörighet. Det framgår av domen Volvo m.fl. att den territoriella behörigheten tillkommer domstolen på den ort där den skadelidande har sitt säte. Eftersom dessa köp gjordes på mobila enheter på en onlineplattform är det dock svårt att fastställa den exakta platsen för köpet. Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida det i detta fall är tillåtet att använda sig av användarens/köparens säte. I så fall är Rechtbank Amsterdam behörig för användare med hemvist i Amsterdam, men är det på grundval av artikel 7.2 i Bryssel I-förordningen oklart huruvida nämnda domstol även är behörig i förhållande till användare som befinner sig utanför Amsterdam, men fortfarande inom Nederländerna. Olika domstolar från olika distrikt kan således vara behöriga beroende på var den part har hemvist vars intressen företräds. Härigenom ökar risken för motstridiga avgöranden i jämförbara mål.
- 12 Den hänskjutande domstolen är dessutom osäker på huruvida det har betydelse att en grupptalan om skadestånd väcks av en juridisk person som tillvaratar kollektiva intressen. Om denna fråga ska besvaras jakande vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den juridiska personens säte är ett anknytningskriterium som ska beaktas vid fastställandet av behörigheten för den domstol som är behörig för hela medlemsstaten eller om andra anknytningskriterier ska beaktas. Om det är möjligt att utgå från sätet för den juridiska person som tillvaratar användarnas intressen, kan en skadeståndstalan enligt artikel 220 Rv väckas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt vid en enda domstol.
- 13 Slutligen vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida Bryssel I-förordningen lämnar utrymme för att tillämpa nationella (här: nederländska) lagvalsregler (särskilt artikel 220 Rv), trots att syftet med förordningen är att det direkt och omedelbart ska framgå vilken domstol som har territoriell behörighet. Samma fråga ställdes även i två andra begäranden om förhandsavgörande som

Gerechtshof Amsterdam ingav till EU-domstolen den 19 september 2023 (målen C-672/23 och C-673/23).

ARBETSDOKUMENT